

Opbouw leesonderwijs op de Klokbeke

4 fasen

We onderkennen vier (instructie)fasen van het leesonderwijs, te weten:

- de fase van de klank-teken koppeling, die wordt ondergebracht in de **letterclub**
- de fase van het hakken en plakken/AVI 1 en 2, die wordt ondergebracht in de **woordclub**
- de fase van AVI 3 en 4, die wordt ondergebracht in de **leesclub**
- de fase van voortgezet technisch lezen (AVI 4+), die wordt ondergebracht in de **boekenclub**.

De clubs worden zó ingericht dat kinderen eenvoudig kunnen instromen en uitstromen, zodat ieder kind zo goed mogelijk zijn eigen tempo en leerplan kan volgen.

Inhouden

Hieronder staat beschreven welke inhoud er aan welke clubs wordt gekoppeld. Daarbij beschrijven we een basisinhoud, waarop naar behoefte en mogelijkheden kan worden gevarieerd, om differentiatie toe te passen binnen de clubs.

Van elke club is duidelijk:

- Wat het einddoel is (dus wanneer krijgt een kind zijn diploma)
- Welke instructievormen er gehanteerd worden
- Welk hoekenwerk er een noodzakelijke aanvulling vormt
- Op welke manier er geëvalueerd wordt (toetsing en reflectie)
-

Letterclub	Woordclub	Leesclub	Boekenclub
Doel: ontwikkeling van de klank – tekenkoppeling. Voorwaarde voor deze fase is dat de fonologische ontwikkeling voldoende tot goed is.	Doel: Letters vormen woorden. Het kind leert AVI 1- 2 lezen. Voorwaarde voor deze periode is dat het kind alle letters goed kent.	Doel: Het kind leert AVI 3 – 4 lezen. Voorwaarde is dat het kind AVI 2 beheersingsniveau heeft.	Doel: Kinderen ontwikkelen hun leessnelheid, met als einddoel AVI 9. Voorwaarde is dat kinderen AVI 4 beheersen. Er ligt een belangrijk accent op leesbeleving.
Instructie In de letterclub worden letters aangeboden. Voor het aanleren van nieuwe letters wordt het model van directe instructie toegepast.	Instructie Via het model van directe instructie leren kinderen hakken en plakken volgens een vastgesteld systeem. Begeleidende leesvormen komen ook hier aan bod.	Instructie Via het model van directe instructie leren kinderen verder lezen volgens een vastgesteld systeem. Begeleidende leesvormen komen hier aan bod. Om te differentiëren wordt het model van gelaagde instructie toegepast.	Instructie Nieuwe moeilijkheidscategorieën worden geïntroduceerd met een aanvullende tekst. Er is ruimte voor kringactiviteiten waarbij ingegaan wordt op leesbeleving (boekenkring, nieuwskring, boekbespreking, interactief voorlezen) en leerstrategische vragen (4 V's; 5 W's)
Hoekenwerk Naast de instructie biedt de letterkast voldoende mogelijkheden voor kinderen om zelfstandig de letters te leren. De instructie is primair voor	Hoekenwerk Het hoekenwerk biedt kinderen de mogelijkheid de instructie te verwerken.	Hoekenwerk Het hoekenwerk biedt kinderen de mogelijkheid de instructie te verwerken.	Hoekenwerk Kinderen lezen zelf thuis of in de leeshoek boeken passend bij hun niveau. Middels een leeskaart wordt bijgehouden hoeveel boeken elk kind

kinderen die niet uit zichzelf de letters (kunnen) leren.			gelezen heeft. Een belangrijke rol in deze fase is ook weggelegd voor ouders (thuis lezen).
Toetsing en bewijs Herfstsignalering	Toetsing en bewijs DMT	Toetsing en bewijs DMT	Toetsing en bewijs AVI
Wanneer de toets voldoende gemaakt is ontvangen de kinderen het letterdiploma voor hun portfolio.	Wanneer AVI 2 beheerst wordt, ontvangen de kinderen het diploma van de woordclub	Wanneer AVI 4 beheerst wordt, ontvangen de kinderen het diploma van de woordclub	Wanneer AVI 9 beheerst wordt, ontvangen kinderen het diploma leesexpert.

Instructiestrategieën voor (voorbereidend) begrijpend lezen:

De 4 V's:

1. voorkennis gebruiken/activeren

(ofwel: verbanden leggen tussen bekende en de nieuwe informatie)

Deze leesstrategie heeft betrekking op het leggen van verband tussen je voorkennis (je eigen ervaring en kennis van de wereld) en de tekst en tussen de tekst en de informatie uit een andere tekst. Als je leest, vraag je je bijvoorbeeld het volgende af: is er iets in deze tekst dat me doet denken aan iets in mijn eigen leven of iets wat ik gelezen heb in andere teksten?

Leren om voorkennis te gebruiken kan bij kinderen goed voor het eerst gepresenteerd worden met bekende en populaire verhalende teksten, omdat daarin vaak herkenbare informatie te vinden is.

2. voorspellen

(ofwel: op weg naar conclusies)

Voorspellen ligt op het kruispunt van wat je al weet (je voorkennis) en de informatie die je al (oppervlakkig) uit de tekst hebt gehaald. Als je leest, vraag je je bijvoorbeeld het volgende af: wat kan ik voorspellen op grond van wat ik al weet of heb gelezen of gezien? Aspecten bij de leesstrategie van het voorspellen zijn onder andere: plaatjes gebruiken; voorkennis gebruiken; gebruiken van uiterlijke tekstenmerken (plaatsje, kopjes, alinea, lay-out)

3. visualiseren

(ofwel: het verhogen van je grip op de tekst)

Actieve lezers, maar niet alle lezers, vormen vaak visuele beelden gebaseerd op de woorden of zinnen die ze in de tekst tegen komen. Het leidt tot meer "grip op de tekst" en draagt bij tot verdere gedachtevorming over de tekst. Als je leest, vraag je je bijvoorbeeld af: bij welke woorden of zinnen in de tekst maakte ik een foto of filmpje in mijn hoofd? Welke beelden zag ik voor me? Aspecten van het visualiseren zijn onder andere:

- het vergroten van de betekenis uit de tekst door je verbeelding.
- Voorkennis en ervaring aan woorden uit de tekst verbinden door te visualiseren;
- Je beter inleven in de tekst.

Teksten die beeldend geschreven zijn, waarin personen, situaties en gebeurtenissen voorkomen, lenen zich goed voor de introductie van de leesstrategie visualiseren. Deze leesstrategie kan ook goed gebruikt worden met prentenboeken en strips.

4. vragen bedenken

(ofwel: de stimulans om verder te lezen)

Door eigen vragen te stellen bij de tekst blijf je gemotiveerd om verder te lezen, verhelder je je eigen begrip en je bent bezig een eigen "betekenis" bij de tekst te maken. Je gebruikt daarvoor je eigen nieuwsgierigheid.

Vragen bedenken gaat het best op basis van je voorkennis, de daarop gebaseerde voorspelling en op basis van de visualisatie van de woorden en de zinnen uit de tekst. Als je leest: vraag je dan het volgende af: Is er een stukje waar ik een vraag bij heb? Wat vroeg ik me af bij dit stukje tekst? Waar raakte ik in de war, wat was verwarrend? Welke vraag moet ik hier bedenken?

De didactiek van hardopdenkend (voor)lezen:

Een goede manier om kinderen te ondersteunen bij het gebruiken van leesstrategieën, zoals de 4 V's, is het hardop denken. Feitelijk gebruikt de leerkracht een strategie en verwoord hardop hoe hij dit aanpakt.

Laat kinderen dus leesstrategieën horen terwijl je ze zelf gebruikt, in plaats van er alleen over te vertellen of in plaats van het afvuren van vragen op de kinderen.

Let op dat je niet alleen hardopdenkend leest over de inhoud, maar laat ook horen hoe je voor, tijdens en na het lezen leesstrategieën gebruikt, zoals het gebruik van voorkennis, voorspelling, visualisering en eigen vragen bij lezen.

De 5 W's:

Bij de 5 W's gaat het eenvoudigweg om het stellen van kritische vragen om voorkennis te activeren. De W's staan voor

- Wie: over wie gaat het verhaal? Welke personen spelen bijrollen of hoofdrollen?
- Wat: Wat gebeurt er? Wat is de verhaallijn?
- Waar: waar speelt het verhaal zich af? Op welke plaats(en)? Wat kun je over die plaatsen vertellen?
- Wanneer: is het een verhaal uit het verleden, heden of toekomst? En hoe weet je dat?
- Waarom: wat is het doel van de schrijver? Waarom heeft hij het verhaal geschreven? Is het informatief of juist fantasie?